

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej zażalenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego na postanowienie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2024 r., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej 17 grudnia 2024 r., na posiedzeniu bez udziału stron, wniosku SSN Dariusza Zawistowskiego, o wyłączenie SSN Mariusza Załuckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 41/24,

na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić wniosku SSN Dariusza Zawistowskiego o wyłączenie SSN Mariusza Załuckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 41/24.

UZASADNIENIE

Pismem z 29 listopada 2024 r. SSN Dariusz Zawistowski, w związku z dokonaną zmianą składu w sprawie I ZB 41/24 wniósł o stwierdzenie, że jego członek SSN Mariusz Załucki podlega wyłączeniu od rozpoznania wniosku w sprawie I ZB 41/24 z mocy prawa, ewentualnie o jego wyłączenie od orzekania w tej sprawie.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że SSN Mariusz Załucki został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, zgodnie zaś z uchwałą składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz

Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej. Wnioskodawca podkreślił, że uchwała z 23 stycznia 2020 r. uzyskała status zasady prawnej, zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, a Sąd Najwyższy nie odstąpił od niej w przepisany trybie, w związku z czym wiąże wszystkie składy tego Sądu (art. 88 u.S.N.). W ocenie wnioskodawcy jest tak mimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61), co wyjaśniono w orzeczeniach Sądu Najwyższego.

Wnioskodawca wskazał, że wadliwe ukształtowanie składu w sprawie I ZB 41/24, z udziałem SSN Mariusza Załuckiego, narusza jego prawo, jako strony, do rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Wnioskodawca nadmienił, że zgodnie z jednolitą linią orzecniczą Europejskiego Trybunału Praw Człowieka naruszenie takie występuje w razie rozpatrzenia sprawy przez sąd z udziałem sędziów powołanych do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej. W ocenie wnioskodawcy oceny tej nie podważa wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 marca 2022 r., K 7/21 (OTK-A 2022, poz. 24). Rozpatrzenie sprawy przez sąd z udziałem sędziów powołanych do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej prowadzi do naruszenia prawa unijnego (art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej), co potwierdza wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., w sprawie C-718/21.

Wnioskodawca nadmienił, że rażąca wadliwość postępowania nominacyjnego do Sądu Najwyższego SSN Mariusza Załuckiego uzasadnia stwierdzenie, że z mocy prawa podlega wyłączeniu od orzekania w sprawie I ZB

41/24. W ocenie wnioskodawcy przemawia za tym również prezentowane w judykaturze stanowisko, że osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego z udziałem nowej KRS, nie mogą orzekać w postępowaniu dotyczącym wyłączenia (odpowiednio testu bezstronności) osób powołanych w tożsamej wadliwej procedurze nominacyjnej, co odnosi się do testu bezstronności SSN Marka Motuka i ma znaczenie dla zapewnienia standardu bezstronności i niezawisłości w sprawie I ZB 41/24 i w sprawie I ZO 50/24.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Mariusza Załuckiego nie jest zasadny.

Wątpliwości co do bezstronności sędziego, wyznaczonego do składu orzekającego, w przedmiocie rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności SSN Marka Motuka (I ZB 41/24), wnioskodawca upatrywał w okoliczności powołania SSN Mariusza Załuckiego na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS nieposiadającej przymiotu niezależności, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

W tym miejscu należy przypomnieć, że ustawa stanowi, iż *„Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”* – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 cytowanej ustawy stanowi, że: *„okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”*.

Wnioskodawca nie przywołał innej argumentacji, pozwalającej na jej ocenę przez Sąd w kontekście przepisu art. 41 § 1 k.p.k., który stanowi, że: *„sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”*.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę

mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygania przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczy art. 49 k.p.c., jednak pozwala stwierdzić, że przedstawiona w nim wykładnia prawa rozciąga się również na problem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. ze względu na zbieżną podstawę oceny dopuszczalności wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek (*iudex suspectus*).

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznacza to, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21, z 11 grudnia 2023 r., Kp 1/23).

Konsekwentnie nie spełnia się też podstawa wyłączenia z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., powołana we wniosku, jako że uchwała Sądu Najwyższego nie ma rangi ustawy, co oznacza, że tym bardziej nie może być z nią sprzeczna. Dlatego nie jest zasadne żądanie wyłączenia SSN Mariusza Załuckiego z mocy ustawy.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji.

ł.n

[a.ł]